

ANLAŞMA MEMORANDUMU

Bu Anlaşma Memorandumu («AM») 22 aprel 2004-cü il tarixində Lixtenşteyn qanunvericiliyinə müvafiq qaydada qeyri-kommersiya xeyriyyə təşkilatı kimi təsis edilmiş Açıq Cəmiyyət İnstitutu – Yardım Fondunun Azərbaycan bölməsi olan Açıq Cəmiyyət İnstitutu – Yardım Fondu (Azərbaycan) («ACİ-YF AZƏRBAYCAN») və İngiltərə qanunvericiliyinə müvafiq qaydada yaradılmış şirkət olan BP Eksploreyşn (Kaspian Si) Limited («BP») arasında bağlanmışdır. Bu AM mətnində ACİ-YF AZƏRBAYCAN və BP ayrı-ayrılıqda Tərəf («Tərəf»), birlikdə isə Tərəflər («Tərəflər») adlandırılacaqdır.

İlkin məlumat

- I. ACİ-YF AZƏRBAYCAN məşhur investor və filantrop olan Corc Soros tərəfindən təsis edilmiş Açıq Cəmiyyət Fondu Şəbəkəsinə daxil olan ACİ-YF-nin bir bölməsidir. ACİ-YF AZƏRBAYCAN təşkilatının əsas məqsədi qapalı cəmiyyətdən daha açıqına keçidi təşviq etdirməkdən ibarətdir. 1996-cı ildə ölkədə yaradıldığı vaxtdan etibarən, ACİ-YF AZƏRBAYCAN qrantlar verməklə, habelə təhsil islahatları, rabitə texnologiyaları, insan hüquqları və qanun aliliyi, kütləvi informasiya vasitələri, səhiyyə, gender bərabərliyi, incəsənət və mədəniyyət sahələri üzrə ictimai təşəbbüslərə dəstək vermək üçün həyata keçirilən əməli səylər vasitəsi ilə üçüncü sektorun inkişaf etməsinə yardımçı olmuşdur. Ölkənin inkişafı prosesində yaranan yeni-yeni məqamlara cavab vermək üçün, son zamanlar ACİ-YF AZƏRBAYCAN fəaliyyətini əsasən mülki cəmiyyətin demokratikləşdirmə prosesinə qatılmasının, məqbul idarəetmənin və milli ehtiyatlardan istifadənin şəffaflığının artırılmasına yönəlmişdir.
- II. BP Azərbaycan Respublikasında bir sıra mühüm enerji işlənməsi və nəqliyyat layihələrinin gerçəkləşdirilməsi işində iştirak edir: BP Azəri, Çıraq, Günəşli neft yataqlarının işlənməsi layihəsinin iştirakçısıdır və deyilən layihə üzrə əməliyyat şirkəti kimi çıxış edir; BP-nin orta q şirkəti Şah Dəniz qaz yatağının işlənməsi layihəsinin iştirakçısıdır və deyilən layihə üzrə əməliyyat şirkəti kimi çıxış edir; BP Bakı-Tbilisi-Ceyhan Boru Kəməri Şirkətinin meneceri, BP-nin orta q şirkəti isə səhmdarıdır; BP-nin bir orta q şirkəti Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkətinin texniki əməliyyat şirkəti, digəri isə səhmdarıdır; və BP Səngəçal Terminalının tikinti meneceri və əməliyyatçısı kimi fəaliyyət göstərir (birlikdə «Layihələr»).
- III. Tərəflər təsdiq edirlər ki, layihələr Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən ən əhəmiyyətli iqtisadi inkişafdır və region üzrə yoxsulluğun səviyyəsini əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salmaq üçün potensiala malikdir. Tikinti işləri ərzində, müxtəlif monitoring proqramları layihələrə aidiyyəti olan məsələləri qiymətləndirəcək, o cümlədən: Layihənin icra olunduğu ərazilərə yaxın yerlərdə məskunlaşmış icmalara aid olan sosial məsələlər; torpaq sahələrinə sahiblik məsələləri; ətraf mühitin müdafiəsi; tarixi abidələrin qorunması; yerli işgüzar dairələrin fəaliyyətə cəlb edilməsi və Layihələrin tikintisi ilə məşğul olan əməkdaşların hüquqlarının qorunması (birlikdə «Mövzular»).
- IV. Tərəflər qəbul edirlər ki, tikinti işləri mərhələsi ərzində Layihələrə aid olan Mövzuların qiymətləndirilməsi işində mühüm rolunu Qeyri-Hökumət Təşkilatları («QHT-lər») oynayacaqdır və Tərəflər QHT-lərə bunun ilə əlaqədar olaraq yardım göstərmək arzusundadırlar. Eyni zamanda, Tərəflər razılış etiraf edirlər ki, fəaliyyətlərini səmərəli etmək üçün, QHT-lər Tərəflərdən müstəqil olmalı və həm Tərəflər, həm də ictimaiyyət üçün qiymətləndirilmənin nəticələrini dolğun təqdim etmək iqtidarında olmalıdır.
- V. ACİ-YF AZƏRBAYCAN müxtəlif QHT-lərə yardım və dəstək təqdim etmək və bununla, ACİ-YF AZƏRBAYCAN tərəfindən seçilmiş QHT-lərə tikinti işləri ərzində Layihələr üzrə Tərəflərə və ictimaiyyətə qiymətləndirmə hesabatlarını təqdim etmək imkanı yaratmaq arzusundadır. BP, bu AM mətnində qeyd edilmiş qaydada, deyilən təşəbbüsün gerçəkləşdirilməsi işində ACİ-YF AZƏRBAYCAN təşkilatına dəstək vermək istəyir.

TƏRƏFLƏR AŞAĞIDAKI ŞƏRTLƏR BARƏSİNDƏ RAZILAŞMA ƏLDƏ ETMİŞLƏR:

1. Əlaqələndiricilərin təyin edilməsi.

Hər hansı Tərəf müvafiq təyinatı bu AM imzalandığı tarixdə aparmazsa, Qüvvəyəminmə Tarixindən etibarın on (10) gün ərzində müvafiq Tərəf qarşı Tərəfə Bildiriş təqdim edərək, bu AM mətnində əksini tapmış müxtəlif vəzifə və öhdəlikləri yerinə yetirəcək özünün təyin etdiyi əlaqələndiricini məlum etməlidir. Hər hansı Tərəf, qarşı Tərəfə Bildiriş verməklə, özünün təyin etdiyi Əlaqələndirici yerinə digər şəxsi təyin edə bilər.

2. Vəzifələr və əlaqələndirmə.

- a.** Tərəflər razılaşırlar ki, bu AM vasitəsi ilə nizamlanan bütün tədbirlər Əlaqələndiricilər tərəfindən hazırlanan iş planında («İş Planı») əksini tapacaq. İş Planı üçün nümunə Əlavə 1 kimi bu AM-a qoşulmuşdur.
- b.** Hər İş Planı üçün Əlavə 2 mətnində verilmiş və QHT-lərin Özünü Seçim Prosesinə aid olan şərtlərə əsasən, iştirakçı QHT-lər və şəxslər ACİ-YF AZƏRBAYCAN tərəfindən seçilməlidir.
- c.** BP, ACİ-YF AZƏRBAYCAN vasitəsi ilə, texniki və təşkilatı dəstək formasında olmaqla, və o cümlədən yerlərdəki fəaliyyət, nəqliyyat və material-texniki təminat sahələri üzrə tədbirlərə aid olmaqla müvafiq sağlamlıq, əmək təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik və ətraf mühit təlimi vasitəsi ilə yardım və dəstək təqdim edəcək. BP tərəfindən göstəriləcək yardım və dəstək İş Planında əksini tapacaq. ACİ-YF AZƏRBAYCAN etiraf edir ki, əməliyyat, əmək təhlükəsizliyi, maliyyə və təhlükəsizlik səbəblərindən BP iş yerlərinə səfərlərin sayını və ACİ-YF AZƏRBAYCAN təşkilatından və iştirakçı QHT-lərdən səfərdə iştirak edən təmsilçilərin sayını məhdudlaşdırma bilər.
- d.** ACİ-YF AZƏRBAYCAN qəbul və etiraf edir ki, BP, Layihələrin iştirakçıları və ya səhmdarları adından müxtəlif Layihələr üzrə əməliyyat şirkəti və ya menecer kimi çıxış edir. İştirakçılar və ya səhmdarlar qərara gələ bilərlər ki, Layihə İş Planına daxil edilməsin və onlar Layihə üzrə əməliyyat şirkəti və ya menecer kimi çıxış edən BP-yə göstəriş verə bilərlər ki, BP İş Planında iştirak etməsin. ACİ-YF AZƏRBAYCAN həmçinin qəbul və etiraf edir ki, Layihələrin tikintisi işinə qatılmış BP və onun orta qoşulmuş şirkətləri bir çox podratçı və subpodratçıların xidmətlərindən istifadə edirlər. BP bütün ağılabatan səylərindən istifadə edərək, İş Planının icrası ilə əlaqədar deyilən podratçı və subpodratçıların əməkdaşlıq etməsini təmin edir.
- e.** Tərəflər razılaşırlar ki, İş Planının işlənilməsi və hazırlanması ilə əlaqədar olaraq fəaliyyətlərini əlaqələndirmək məqsədi ilə bütün ağılabatan səylərindən istifadə edəcəklər.
- f.** Tərəflər razılaşırlar ki, bu AM müstəsna bir anlaşmanı təşkil etmir və hər bir Tərəf müxtəlif Layihələr ilə əlaqədar olaraq irəli gələn Mövzulara münasibətdə bu AM kontekstindən kənar olmaqla QHT-lər ilə iş birliyi qura bilər. Tərəflər həmçinin qəbul edirlər ki, Layihələr istismar mərhələsinə keçdikdən sonra vətəndaşların fikirlərini əks etdirmək məqsədi ilə BP Azərbaycanda Vətəndaşların Məsləhət Şurasını yaratmaq niyyətindədir və hər iki Tərəf bu məsələ ilə bağlı əməkdaşlıq imkanlarını müzakirə etməkdə maraqlıdır.

3. **İş Planları - Hazırlıq.**

Qüvvəyəminmə Tarixindən etibarən otuz (30) gün ərzində, ACİ-YF AZƏRBAYCAN Əlaqələndiricisi BP Əlaqələndiricisinə özünün təklif etdiyi İş Planı haqqında Bildiriş təqdim edir. Əlavə 1 kimi bu AM-a qoşulan İş Planı nümunəsi hər bir Mövzu üzrə iştirakçısı QHT-lər tərəfindən həyata keçirilməli olan münasib qiymətləndirməni özündə əks etdirir və o cümlədən:

- ACİ-YF AZƏRBAYCAN tərəfindən təklif olunan QHT-lər;
- (2 sayılı Əlavədə müəyyən edilmiş qaydada) İşçi Qrupu tərəfindən müəyyən edilmiş Mövzu üzrə çalışan şəxslərin sayı;
- təklif olunan QHT tərəfindən münasib Mövzu üzrə tamamlanmalı olan qiymətləndirmə;
- müvafiq Layihə və ya Layihələr;
- təklif olunan İşçi Qrupu tərəfindən tamamlanmalı olan tədbirlər;
- təklif olunan İşçi Qrupuna ACİ-YF AZƏRBAYCAN tərəfindən göstəriləcək olan dəstək və ya yardım;
- təklif olunan İşçi Qrupuna BP tərəfindən göstəriləcək dəstək və yardım;
- təklif olunan İşçi Qrupu tərəfindən Qiymətləndirmə Hesabatının ACİ-YF AZƏRBAYCANA təqdim ediləcəyi tarix; və
- İşçi Qrupu özünün Hesabatını ictimaiyyətə təqdim edənə qədər tanış olmaq və qeydlərini vermək üçün Qiymətləndirmə Hesabatının ACİ-YF AZƏRBAYCAN və BP-yə veriləcəyi müddət.

4. **İş Planları – Tanışlıq, Qeydlər və Təsdiq.**

- a. BP Əlaqələndiricisi iyirmi (20) gün ərzində ACİ-YF AZƏRBAYCAN Əlaqələndiricisinə Bildiriş təqdim etməklə təklif olunan İş Planı üzrə yazılı qeydlərini verə bilər. Sözügedən qeydləri alındıqdan sonra, çözülməmiş qalan məsələləri həll etmək məqsədi ilə, Əlaqələndiricilər görüş keçirib İş Planını müzakirə edə bilərlər.
- b. ACİ-YF AZƏRBAYCAN Əlaqələndiricisi və BP Əlaqələndiricisi tərəfindən imzalanmayana qədər İş Planı qüvvəyə minmir.

5. **Məlumat Mübadiləsi.**

İş Planının şərtlərinə əsasən:

- a. BP müvafiq Layihələr haqqında ictimaiyyətə təqdim edilməsi mümkün olan məlumatı, o cümlədən, bəzi Layihələr üzrə işləri maliyyələşdirmək məqsədi ilə borc vəsaitlər təqdim edən müxtəlif maliyyə təşkilatları üçün hazırlanan rüblük hesabatların surətlərini ACİ-YF AZƏRBAYCANA təqdim edir.
- b. ACİ-YF AZƏRBAYCAN Layihələr haqqında ictimaiyyətə təqdim edilməsi mümkün olan bu kimi məlumatı adi iş fəaliyyəti gedişi ərzində İşçi Qruplar arasında paylayır və İşçi Qruplara aşağıda adı çəkilən internet səhifəsinə istinad etməyi məsləhət görür: www.caspiandevlopmentandexport.com.
- c. İşlərin aparıldığı yerlərə səfərlər gedişində, İşçi Qruplarının təmsilçiləri məsələlər ilə əlaqədar BP əməkdaşlarına suallar verə və müzakirələr apara bilərlər. Lakin işlərin aparıldığı yerlərə səfərlərdən sonra və digər vaxtlarda, İşçi Qruplarının BP-yə ünvanlandıqları müraciətlər BP-yə ACİ-YF AZƏRBAYCAN vasitəsi ilə çatdırılır və BP məlumatı İşçi Qruplarına ACİ-YF AZƏRBAYCAN vasitəsi ilə təqdim edir.
- d. Tərəflər razılaşırlar ki, BP, özünün müəyyən etdiyi meyarlara əsasən kommersiya, təhlükəsizlik və ya müdafiə səbəblərindən həssas hesab etdiyi məlumatı özündə saxlasın. Məlumatın alınması üçün müraciət rədd edildikdə, BP rədd cavabı üçün əsas təşkil edən

amillərə istinad edən yazılı izahat təqdim etməlidir. Bir sıra sənədlər bütün dillərdə hazırlanmış olmaya bilər və BP əlavə tərcümələri təqdim etmək üçün öhdəlik daşımır, lakin sənədlərin müxtəlif dillərdə olması labüdlüyünü qəbul edir və bu kimi məlumat mənbələrinin sayını artırmaq üçün səylər göstərməlidir.

6. Təlim – Sağlamlıq, Əmək Təhlükəsizliyi, Təhlükəsizlik və Ətraf Mühit.

Tərəflər razılaşırlar ki, ACİ-YF AZƏRBAYCAN əməkdaşları və İşçi Qrupların üzvləri hər hansı Layihə üzrə işlərin aparıldığı yərə səfər etməzdən qabaq, BP-dən sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik və ətraf mühit üzrə təlim almalıdırlar. ACİ-YF AZƏRBAYCAN həmçinin razılaşıb ki, müvafiq şəxslər BP-nin sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik və ətraf mühit üzrə tələblərinə riayət etmədikdə, BP ACİ-YF AZƏRBAYCAN əməkdaşları və İşçi Qrupların üzvlərindən hər hansı Layihə üzrə işlərin aparıldığı yeri tərk etməyi tələb edə bilər.

7. Rüblük İclaslar.

Tərəflər BP-nin nümayəndələri tərəfindən ACİ-YF AZƏRBAYCAN və İşçi Qruplar üçün nəzərdə tutulmuş və müvafiq Layihələrin durumu, o cümlədən tətbiq edilən metodlar; cari tikinti işləri və digər tədbirlər; və görülməsi nəzərdə tutulmuş iş ilə əlaqədar məlumatla həsr edilmiş rüblük iclaslar təşkil edirlər. İclaslarda ACİ-YF AZƏRBAYCAN və İşçi Qruplar özlərinin fəaliyyəti, istifadə etdikləri metodologiyalar, monitoring planları haqqında izahatlar verə və gəldikləri nəticələr haqqında ilkin hesabatlar təqdim edə bilərlər.

8. Qiymətləndirmə Hesabatı – Qeydlərin Verilməsi və Hesabatların İctimaiyyətə Təqdim Edilməsi.

- a. ACİ-YF AZƏRBAYCAN İşçi Qruplarının sərəncamına tələb edildikcə ehtiyatlarından istifadə oluna bilər, məqbul iş qaydaları və münasib monitoring və qiymətləndirmə metodları haqqında məsləhətlər təqdim edən sərəştəli qərəzsiz beynəlxalq və ya milli təşkilatın xidmətlərini təqdim edə və bu kimi xidmətləri təmin edə bilər. Ehtiyatlara sahib olan bu kimi bir təşkilatın iştirakında məqsəd müşahidə və qiymətləndirmənin ən peşəkar bir tərzdə təqdim edilməsini təmin etmək üçün yardım göstərməkdən ibarətdir.
- b. Şəffaflığı təmin etmək və ictimaiyyətə dürüst məlumatı çatdırmaq məqsədi ilə Tərəflər razılaşırlar ki, ACİ-YF AZƏRBAYCAN hər bir İşçi Qrupdan yazılı hesabatların layihələrini ACİ-YF AZƏRBAYCAN-a təqdim etməyi tələb edə bilər. Bundan sonra, ACİ-YF AZƏRBAYCAN bu kimi hesabatlar ilə tanış olmaq və qeydlərini təqdim etmək məqsədi ilə BP-yə Bildiriş verib İşçi Qrup ilə BP arasında müzakirəni təşkil edə bilər. Hesabatların nəzərdən keçirilməsi, qeydlərin təqdim edilməsi və müzakirələrin aparılmasında məqsəd BP və ya ACİ-YF AZƏRBAYCAN-a redaktə xarakterli nəzarət imkanının verilməsi deyil, faktlar ilə əlaqədar səhvlərin aradan qaldırılmasıdır. Hesabatın layihəsi ilə tanış olmaq üçün BP-yə müəyyən vaxt müddəti verilir və BP iyirmi bir (21) gün ərzində dəyişikliklər və qeydlərini təqdim etməzsə, İşçi Qrup əldə etdiyi nəticələri dərc edə bilər. ACİ-YF AZƏRBAYCAN hər bir İşçi Qrupundan tələb edir ki, Layihələr ilə əlaqədar olan hər hansı hesabatı kütləvi informasiya vasitələri və ya ictimaiyyətə təqdim etməyə ən azı yeddi (7) gün qalmış ACİ-YF AZƏRBAYCAN və BP-yə bu barədə müvafiq məlumat təqdim olunsun.
- c. BP etiraf edir ki, ACİ-YF AZƏRBAYCAN və bütün İşçi Qruplar kütləvi informasiya vasitələri və ya ictimaiyyətə təqdim edilən hər hansı yazılı hesabatın forması və məzmununu müəyyən etmək işində tam mülahizə və nəzarətə sahibdirlər.

9. AM-nin Qüvvədə Olduğu Müddət və Xitamı.

- a. AM Qüvvəyəminmə Tarixindən etibarən bir il ərzində qüvvədə qalır və 2005-ci ilin yanvar ayında Tərəflər AM-nin qüvvədə olduğu müddəti uzatmaq məsələsini müzakirə edə

bilərlər. Tərəflərdən hər hansı biri bu AM-ə xitam vermək qərarına gələrsə, sözügedən Tərəf qarşı Tərəfə xitam haqqında Bildiriş təqdim etməlidir. Bu kimi Bildirişi aldıqdan sonra, icra edilməkdə olan İş Planı üzrə tamamlanmalı olan hər hansı tədbir İşçi Qruplar tərəfindən bu AM şərtlərinə əsasən və İş Planı ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində başa çatdırılmalıdır.

- b. İş Planının şərtləri haqqında xoşməramlı danışıqlara müəyyən müddət vaxt sərf edildikdən sonra Əlaqələndiricilər bu kimi İş Planını razılaşdırmaq və imzalamaq haqqında qərara gələ bilməzlərsə, Əlaqələndiricilər özlərinin müvafiq təşkilatlarından digər şəxsləri məsələnin həllinə cəlb edə bilərlər. Ağlabatan bir vaxt müddəti keçdikdən sonra məsələ həll edilməmiş qalarsa, hər hansı Tərəf bu AM-ə xitam vermək haqqında qarşı Tərəfə Bildiriş təqdim edə bilər.
- c. Tərəflər razılaşsın ki, xitam haqqında Bildiriş təqdim edildikdən sonra, bu AM-nin xitamı ilə əlaqədar olan və ya bu AM-nin xitamından irəli gələn heç bir iddia irəli sürməyəcəklər.

10. Risklərin Təsdiq Edilməsi, Məsuliyyətin Buraxılması və Zərərdən Qorunma.

ACİ-YF AZƏRBAYCAN təsdiq edir ki, Layihə üzrə işlərin aparıldığı hər hansı bir sahəyə hər hansı səfər ACİ-YF AZƏRBAYCAN təşkilatının əməkdaşları, yaxud könüllü surətdə ACİ-YF AZƏRBAYCAN üçün çalışan şəxslər və ya İşçi Qruplarının nümayəndələrinə münasibətdə ziyanın dəyməsi və ya zədələnmə riski ilə müşahidə oluna bilər. BP tərəfindən təşkil edilmiş təlim tamamlandıqdan sonra və BP tərəfindən işlərin aparıldığı yerlərdə müvafiq proqramların tətbiqi şərti ilə belə, bu kimi şəxslərə münasibətdə ziyanın dəyməsi və ya zədələnmə riski mövcud olmaqda davam edəcək. ACİ-YF AZƏRBAYCAN razılaşır ki, o, Layihə üzrə işlərin aparıldığı hər hansı bir sahəyə səfər edən ACİ-YF AZƏRBAYCAN əməkdaşları, yaxud könüllü surətdə ACİ-YF AZƏRBAYCAN üçün çalışan şəxslərdən və İşçi Qruplarının nümayəndələri, yaxud könüllü surətdə İşçi Qruplar üçün çalışan şəxslərdən BP-nin təqdim etdiyi Risklərə dair Təsdiqnamə və Məsuliyyətin Buraxılması Haqqında Anlaşmanın imzalanmasını tələb edəcəkdir. Bu kimi anlaşmada Layihə ilə əlaqədar fəaliyyət sahələrinə səfərlərin yaratdıqları risklər qeyd edilməli və müəyyən olunmalıdır. BP səfər zamanı bu kimi əməkdaş və ya könüllünün öz səhlənkarlığı ucbatından zədələnməsinə görə qaldırdığı hər hansı bir iddiadan zərər çəkmir.

11. Bildirişlər

Bu AM üzrə tələb olunan bütün bildirişlər, müraciətlər və digər sənədləşmə yazılı surətdə tərtib olunur (o cümlədən, kabel, telefaks, elektron poçt, yaxud bunlara bənzər digər vasitələr ilə çatdırılır) və aşağıda qeyd edilmiş ünvanlara təqdim olunur, poçt, elektron poçt, yaxud telefaks ilə göndərilir («Bildiriş»). Hər hansı Tərəf özünün ünvanına aid olan təfərrüatları qarşı Tərəfə Bildiriş təqdim etməklə dəyişdirə bilər.

BP üçün:
Neftçilər prospekti 2 (Bayıl qəsəbəsi)
BP Eksploreyşn (Kaspian Si) Ltd.
Bakı – 370003, Azərbaycan
Telefon: +994 12 97 96 28
Faks: + 994 12 97 92 70
Elektron poçt: iskendkm@bp.com
Kimə: Xatirə M. İsgəndər
(BP Əlaqələndiricisi)

ACİ-YF AZƏRBAYCAN üçün:
Açıq Cəmiyyət İnstitutu Yardım Fondu
Həsən Əliyev küçəsi 117a
Bakı - 370110, Azərbaycan
Telefon: +99412 98 69 10
Faks: + 994 12 98 69 34
Elektron poçt: SGasilov@osi-az.org
Kimə: Seyfi A. Hasilova
(ACİ-YF AZƏRBAYCAN Əlaqələndiricisi)

12. **AM-ni İdarə Edən Qanunvericilik və Mübahisələrin Həlli**

- a. Məsələni digər bir yurisdiksiyanın qanunvericiliyinə aid edən qanun seçimi müddəaları istisna olmaqla, bu AM İngiltərə və Uels qanunvericiliyinə müvafiq qaydada idarə olunur və təfsir edilir.
- b. Bu AM, o cümlədən bu AM-nin mövcud, etibarlı olması və ya xətm edilməsi ilə bağlı və ya əlaqədar olmaqla yaranan hər hansı mübahisə Tərəflər arasında xoş məramla aparılan danışıqlar vasitəsi ilə həll olunur. Bu kimi mübahisəni müəyyən bir müddət keçdikdən sonra həll etmək mümkün olmazsa, mübahisə, Tərəflərin ümumi razılaşmasına əsasən təyin edilən ekspertə təqdim edilir. Tərəflər bu ekspertin kim olması haqqında ümumi razılığa gələ bilməsə, sözügedən eksperti Amerika Vəkillər Kollegiya Birliyinin Mərkəzi Avropa və Avrasiya Hüquq Təşəbbüsü (Azərbaycan) layihəsinin Ölkə üzrə Direktoru təyin edir. Təyin edilmiş ekspertə çəkilən xərclər Tərəflər arasında bölüşdürülür və ekspert mübahisənin yubanmadan, ədalətli, qərəzsiz surətdə Tərəflərin minimum xərcləri hesabına çözülməsi üçün araşdırma qaydalarını tərtib edir. Mübahisə ilə əlaqədar olan bütün danışıqlar və ya ekspert araşdırmalarının məzmununu Tərəflər məxfi saxlayırlar. Bu kimi ekspert tərəfindən çıxarılan hər hansı qərar Tərəflər üçün mütləq qüvvə daşıyır, son və qəti olur və heç bir Tərəf bu qərardan şikayət etmək hüququna malik olmur. Hər hansı ekspert araşdırmasında İngilis dilindən istifadə olunur.

13. **Tərəflərin Davranışı.**

- a. Hər bir Tərəf zəmanət verir ki, nə şəxsən həmin Tərəf, nə də ki onun ortaq şirkətləri bu AM-nin mövzusu ilə əlaqədar məsələlərə münasibətdə, birbaşa və ya dolayısı ilə hər hansı fiziki, yaxud hüquqi şəxs vasitəsi ilə, hər hansı bir ictimai vəzifə tutan şəxsə (yəni qanunvericilik, idarəetmə və ya məhkəmə sistemində hər hansı bir vəzifə tutan şəxsə, o cümlədən ictimai təşkilat, ictimai müəssisə və ya beynəlxalq ictimai təşkilatda çalışan və ya həmin təşkilatlar adından çıxış edən şəxsə), yaxud hər hansı siyasi partiya və ya siyasi partiya rəsmisi və ya siyasi partiyada vəzifəyə namizəd olan şəxsə, aşağıda qeyd edilənlərə zidd olan heç bir ödəniş, hədiyyə, həvəsləndirmə ödənişi, və yaxud digər üstünlük verməmiş, təklif etməmiş, bunlara icazə verməmiş və verməyəcək, təklif etməyəcək və belə halların baş verməsinə imkan yaratmayacaqdır: Azərbaycanın müvafiq qanunvericiliyi; sözügedən Tərəfin və ya həmin Tərəfin əsas baş şirkətinin təsis olduğu ölkənin və bu kimi əsas baş şirkətin əsas işgüzar fəaliyyətini apardığı ölkənin qanunvericiliyi; yaxud 17 dekabr 1997-ci il tarixdə Parisdə imzalanmış, 15 fevral 1999-cu il tarixdə qüvvəyə minmiş Beynəlxalq İşgüzar Əqdlərdə Xarici Ölkələrin İctimai Vəzifəli Şəxslərinin Rüsvətə Cəlb Edilməsi ilə Mübarizə Haqqında Konvensiya və sözügedən Konvensiyanın Şərhləri. Hər bir Tərəf qarşı Tərəfi birinci Tərəfin bu zəmanətə əməl etmədiyinə görə irəli gələn və ya bununla əlaqədar olan hər hansı itki, yaxud ziyandan qoruyur və müdafiə edir və bununla bağlı olan zərəri kompensasiya edir. Hər bir Tərəf hər hansı digər Tərəfin yuxarıda qeyd edilmiş zəmanət ilə ağılabatan surətdə bağlı olan hər hansı Bildirişinə yubanmadan cavab təqdim edir və sözügedən Tərəfin müraciətinə əsasən bu kimi cavab ilə bağlı müvafiq sənədləşməni həmin Tərəfin sərəncamına verir.
- b. Hər bir Tərəf (i) adekvat daxili nəzarəti; (ii) bütün sövdələşmələrin lazımi qaydada uçota alınması və hesabatla salınması, və (iii) fəaliyyətin bütün müvafiq qanunvericiliyə uyğun olmaqla aparılmasını nəzərdə tutan işgüzar fəaliyyət etikasını qaydalarına əməl edəcəyi ilə razılaşır. Hər bir Tərəf digər Tərəflərin daxili nəzarət sistemlərinə, faktları düzgün açıqlamalarına, habelə bu AM çərçivəsində həyata keçirilən fəaliyyətlərlə əlaqədar maliyyə məlumatları və digər məlumatların tam və müfəssəl təqdim edilməsinə etibar edir. Heç bir Tərəfə digər Tərəfin adından aktiv, passiv və ya digər əqdlərin qeyri-adekvat və ya qeyri-dəqiq uçota alınması və ya hesabatla salınması ilə nəticələnəcək fəaliyyət göstərməyə, yaxud da ki deyilən Tərəfi bu AM üzrə tədbirlərə şamil olunan

qanunvericilik müddəalarına əsasən öz öhdəliklərinin pozulması ilə üz-üzə qoya biləcək hər hansı bir tədbiri həyata keçirməyə icazə verilmir.

14. DİGƏR MÜDDƏALAR

- a.** Hər hansı sənəd və ya müqaviləyə istinad edilməsi ona görə nəzərdə tutulur ki, sözügedən sənəd və ya müqaviləyə əlavə, dəyişiklik və ya düzəliş, yenilik edilməlidir, Bu AM mətnində tərfi verilmiş ifadələr mötərizədə dırnaq arasında yazılır və bu, AM mətnində baş hərif ilə yazılmaqla ifadə olunur. Bənd və ya Əlavəyə istinad bu AM- də verilən Bənd yaxud Əlavəyə istinad etmək deməkdir. Başlıqlar yalnız istinad mənbələrini asanlaşdırmaq üçün AM-ə daxil edilmişdir və AM-nin mətninin mənasına heç bir təsir etmir. Ümumi Məlumat istinad vasitəsi ilə bu AM-a daxil edilir.
- b.** Hər hansı Tərəf bu AM-ni və ya bu AM üzrə heç bir hüquq və ya öhdəliyi digər Tərəfin qabaqcadan yazılı razılığı olmadan digərinə ötürmür, güzəşt etmir və ya onda yenilik etmir. Bu AM-na hər hansı əlavə və ya dəyişikliklər yalnız hər bir Tərəfin səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən imzalanan sənəd vasitəsi ilə edilə bilər.
- c.** AM, bu AM-nin Tərəfi olmayan heç bir Fiziki və ya Hüquqi Şəxs üçün heç bir hüquq vermir. Nəzərdə tutulur ki, bu müddəa, heç bir məhdudiyyət qoyulmadan, Müqavilələr (Üçüncü Tərəflərin Hüquqları) Haqqında 1999-cu il tarixli Akta əsasən yarana biləcək bütün müvafiq hüquqları istisna edir.
- d.** Bu AM-nin hər hansı bir müddəası hər hansı yurisdiksiyada etibarsız, qeyri-qanuni olduqda və yaxud məcburi qaydada tətbiq edilə bilmədikdə, AM-nin digər müddəaları etibarlı olmaqda qalır. Bu AM-nin hər hansı bir müddəasının hər hansı bir yurisdiksiyada etibarlı olmaması həmin müddəanı hər hansı bir digər yurisdiksiyada da etibarsız etmir.
- e.** Tərəflər Fors Major hallarında vəzifələrin icrasının yubanması və ya belə vəzifələrin, ümumiyyətlə, icra edilməməsi üçün məsuliyyət daşıyırlar. Fors Major dedikdə, deyilən hadisənin təsirinə məruz qalmasını iddia edən Tərəfin nəzarət edə bilmədiyi və ya əvvəlcədən proqnozlaşdırma bilmədiyi hər hansı bir hadisə, o cümlədən, tətillər, işlərin dayandırılması, yaxud da ki əməkdaşlar və ya subpodratçılar ilə fikir ayrılıqları nəzərdə tutulur.
- f.** Tərəflər bu AM ilə nizamlanan tədbirlərə şamil edilən Azərbaycanın və hal-hazırda yaxud gələcəkdə hər hansı aidiyyəti idarələrin bütün qanun, qayda, təlimat, fərman və rəsmi hökumət sərəncamlarına bütün zamanlarda riayət edirlər.
- g.** Hər bir Tərəf bütün ağılabatan söylərindən istifadə etməklə təmin edir ki, digər Tərəfin vergi statusu birinci Tərəfin hərəkətlərinin nəticəsində mənfə təsirə məruz qalmasın.
- h.** Bu AM Tərəflər arasında tam və bütöv bir anlaşmanı təşkil edir və Tərəflərin hər hansı digər yazılı və ya şifahi razılaşmasını üstələyir.
- i.** Bu AM-nin aşağıda qeyd edilmiş müddəaları, AM-na xitam verildikdən sonra belə qüvvədə qalmaqla davam edir, Bəndlər: 10; 12; və 14
- j.** Bu AM bir və ya bir neçə nüsxədə imzalana bilinər və hər bir belə nüsxə əsl sayılır və bütün belə nüsxələr birlikdə götürüldükdə vahid bir AM-nu təşkil edir.

BU SƏNƏDİN MÜTLƏQ HÜQUQİ QÜVVƏYƏ MALİK OLMASI NİYYƏTİ İLƏ, Tərəflərin səlahiyyətli nümayəndələri bu AM-nu aşağıda qeyd edilmiş yerdə imzaladılar:

BP EKSPLOREYŞN (KASPIAN SI) LİMİTED

ACİ-YF AZƏRBAYCAN

İmza: _____

Adı: _____

Vəzifəsi: _____

Tarix: _____

İmza: _____

Adı: _____

Vəzifəsi: _____

Tarix: _____

**Əlavə 1 – Nümunə
İş Planı**

Tarix: _____ tarixdən _____ tarixədək etibarlıdır.

İŞÇİ QRUPU və İŞÇİ QRUPUNUN üzvlərinin sayı	Təhlil edilən məsələ	Layihə və ya Layihələr	İŞÇİ QRUPUNA aid olan xüsusi tapşırıqlar	ACİ-YF tərəfindən İşçi Qrupuna təqdim ediləcək dəstək və yardım	BP tərəfindən İşçi Qrupuna təqdim ediləcək dəstək və yardım	Təhlil Hesabatı – Layihənin Tamamlanması Tarixi	Tanışlıq və qeydlərin təqdim edilməsi üçün müddət.

Razılaşdırılmışdır:

ACİ-YF AZƏRBAYCAN ƏLAQƏLƏNDİRİCİSİ
Tarix: _____

BP Əlaqələndiricisi
Tarix: _____

"QHT-lərin Daxili Seçim Prosesi"

– O Cümlədən Azərbaycanda Monitoring aparmaq da Daxil Olmaqla, Onların İmkan və Bacarıqların Yaradılması

Bu sənədin məqsədi

Bu sənəd Açıq Cəmiyyət İnstitutu Yardım Fondu («ACİYF») və BP Eksploreysn (Kaspian Si) Limited («BP») arasında Anlaşma Memorandumuna Əlavədir. Bu Əlavə ACİYF ilə BP arasında, ACİYF-in dəstəyi ilə layihənin monitoringində iştirak edəcək QHT-lərin seçilməsi, onların imkan və bacarıqlarının yaradılması və monitoring tədbirlərinin həyata keçirilməsi üçün razılaşdırılmış iş çərçivəsini müəyyən edir.

İmkan və Bacarıqların Yaradılması üzrə Qeyd

Bu sənəddə «imkan və bacarıqların yaradılması» dedikdə əsas məqsəd monitoring, qiymətləndirmə və hesabatların tərtib edilməsi işini peşəkar səviyyədə aparmaq üçün iştirakçı QHT-lərə vərdişlər aşılamaq və üsullar haqqında məlumat verməkdən ibarətdir. Bu sənəd mətnində və Azərbaycanda ACİYF-in təşəbbüskarı olduğu QHT-lərin monitoring prosesində istifadə edilən «imkan və bacarıqların yaradılması» ifadəsi QHT-lər digər sahələr üzrə fəaliyyət göstərərək onların imkan və bacarıqlarının yaradılmasını əhatə etmir.

Giriş Hissəsi

ACİYF ilə BP razılaşmışdır ki, QHT-lərin monitoringi prosesinin təşəbbüskarı və əlaqələndiricisi kimi ACİYF çıxış edəcəkdir. Proqrama olan etibar və proqramın müstəqilliyini qoruyub saxlamaq məqsədi ilə ACİYF iştirakçı QHT-lərin seçilməsi və onların imkan və bacarıqlarının yaradılması işinin idarə olunması üzrə məsuliyyət daşıyır və monitoring və hesabatların təqdim edilməsi mərhələlərində sözügedən QHT-lərə yardım edir.

Seçim məsələsi

Bir çox QHT-lər Layihələrin monitoringi ilə məşğul olmaq maraqlarını ifadə etmişdir. ACİYF və BP istəyir ki, bu proses mümkün qədər geniş dairələri əhatə etsin, yəni yalnız bir neçə QHT ilə məhdudlaşmasın. Daha çox QHT-lərin iştirakını və onların imkan və bacarıqlarının yaradılmasını təmin etmək məqsədi ilə ACİYF aşağıdakılar vasitəsi ilə, seçim prosesinə daha çox özünü tənzimləmə elementi daxil edəcəkdir:

- Prosesə daha çox QHT-lər qatılır.
- QHT-lər qərarların qəbul edilməsi işində daha böyük səlahiyyətlərə malikdirlər və daha çox məsuliyyət daşıyırlar.
- Daha çox QHT-lər imkan və bacarıqların yaradılmasından bəhrələyə bilirlər.
- Seçim prosesi şəffafdır və QHT-lərin kənar şəxslər tərəfindən seçilməsi variantından imtina edilir.
- QHT-lərin fəaliyyət qrup halında təşviq edilir və maksimum səviyyəyə çatdırılır.
- Vaxt cədvəli daha sərbəstdir və QHT-lər tərəfindən müəyyən edilir.

İmkan və bacarıqların yaradılması məsələsi

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bir çox QHT-lər monitoringin aparılması üzrə lazımı sərəştə və təcrübəyə malik deyil (metodologiya, planlaşdırma, məlumatın toplanması, müsahibələrin aparılması metodları, məlumatın təhlili, hesabatların tərtib edilməsi, təqdimatlar və s.) Bu səbəbdən, monitoring tədbirlərinin icrasının və hesabatların təqdim edilməsi işinin səmərəli olmasını və bütün tərəflər üçün faydalı olan, məna kəsb edən nəticələrin əldə edilməsini təmin etmək üçün QHT-lərin imkan və bacarıqlarının yaradılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

QHT-lərin seçilməsi, imkan və bacarıqların yaradılması və monitoring tədbirlərinin məqsədləri:

- Monitoring prosesinə, praktiki və maliyyə imkanları daxilində mümkün qədər çox QHT-lərin qatılması (QHT-ləri istisna etmək deyil, əhatə etmək lazımdır).
- Ümumi maraqlara (misal üçün, ətraf mühit) malik olan və münasib işi yerinə yetirmək üçün öhdəlik daşıyan QHT-lərin İşçi Qruplarının yaradılması. QHT-lərin ayrı-ayrılıqda deyil, birlikdə çalışmaları üçün imkan və bacarıqlarının yaradılması.
- Əsas mövzuları seçmək, məlumat əldə etmək imkan və bacarıqlarını yaratmaq, iş planını birlikdə tərtib etmək, monitoring tədbirlərini həyata keçirmək, peşəkar səviyyədə hesabatlar hazırlamaq və fəaliyyətlərindən nəticələr çıxarmaq üçün özlərinin işini təhlil etmək və qiymətləndirmək məqsədi ilə QHT-lərin İşçi Qrupları üçün bir prosesin yaradılması.
- Monitoring tədbirlərini həyata keçirmək və yüksək standartlar səviyyəsində hesabatlar hazırlamaq məqsədi ilə Azərbaycanda çalışan QHT-lər üçün imkan və bacarıqların yaradılması – bu qabiliyyət və bacarıqlardan QHT-lər mülki cəmiyyətin inkişafına kömək etmək, digər təsisatların, özlərinin fəaliyyəti, hökumətin təşəbbüslərini və s. qiymətləndirmək və dəstəkləmək üçün istifadə edə bilirlər.
- Monitoringin aparılması üzrə beynəlxalq standart və təcrübələrin Azərbaycanda çalışan təşkilatlara aşılması.
- Təmin edilir ki, BP/BTC faydalı və konstruktiv nəticələr əldə edirlər ki, bundan da onlar həyata keçirdikləri layihələrinin sosial sahəyə və ətraf mühitə təsirini təkmilləşdirmək və yaxşılaşdırmaq üçün istifadə edə bilirlər.

Seçim, imkan və bacarıqların yaradılması və monitoring prosesi

Seçim

ACİYF yerli kütləvi informasiya vasitələrindən istifadə edərək və ACİYF-in internet sahifəsində elan verərək QHT-ləri monitoring prosesinə qoşulmağa dəvət edir. ACİYF QHT-lərə bildirir ki, iki həftə ərzində QHT-lər:

- Monitoringin aparılmasında iştirak etmək maraqlarını qeyd edə bilirlər; və
- Monitoring aparmaq istədikləri sahə üzrə mövzuları təsdiq etməlidirlər (misal üçün, ətraf mühit).

Elanda aşağıda qeyd edilmiş prinsiplər öz əksini tapır:

- monitoring proqramı üzrə müzakirələrdə iştirak etmək niyyətində olan hər bir QHT qeydə alınır.
- Qeydiyyat monitoring proqramının əhatə etdiyi beş Mövzuya əsasən aparılır.
- Hər bir təşkilatdan yalnız bir şəxs qeydiyyatata alınır.
- Hər bir QHT-ni təmsil edən hər bir şəxs qeydiyyat ərzində beş monitoring Mövzusunda yalnız birini seçir.

Monitoring Mövzuları, Monitoringi Aparan Nümayəndələrin Tərkibi və Sayı:

Monitoring hər bir təşkilatdan bir nəfər olmaqla maksimum 27 nümayəndə (fərd) tərəfindən beş Mövzu üzrə aparılır. Monitoring prosesdə regional QHT-lərin iştirakı da planlaşdırılmışdır.

ACİYF maraqları qeydə alınmış QHT-ləri müəyyən edilmiş Mövzulara əsasən qruplara bölür («İşçi Qruplar»). Hər bir İşçi Qrupa dörd – yeddi QHT olur. İşçi Qruplar aşağıdakı kimi təşkil edilir:

- Ətraf Mühitin Qorunması – yeddi nəfər (rayonlardan üç nəfər);

- Layihələrin Həyata Keçirildiyi Yerlərin yaxınlığında yaşayan əhali ilə bağlı Sosial Məsələlər – altı nəfər (rayonlardan iki nəfər);
- Yerli İşgüzar Dairələrin İştirakı (işçilərin qəbulu, yerli işgüzar təsisatların inkişafı) – dörd nəfər (rayonlardan bir nəfər);
- Layihələrin Tikintisi İşlərinə Cəlb Edilmiş Əməkdaşların Hüquqlarının Müdafiəsi və Torpaq üzərində Mülkiyyət Məsələləri – altı nəfər (rayonlardan iki nəfər);
- Tarixi Abidələrin Qorunması (tarixi abidələr və arxeoloji tapıntılar) – dörd nəfər (rayonlardan bir nəfər).

«Öz-özünü Tənzimləmə» («ÖT») Görüşü, Monitorinqi Aparan Nümayəndələrin Seçilməsi və İşçi Qrupların Təşkil Olunması:

Elan verildikdən sonra, ACİYF qeydə alınmış təşkilatları yuxarıda qeyd edilmiş beş Mövzu üzrə, İşçi Qruplara bölür. Bundan sonra, ACİYF, hər bir Mövzu üzrə İşçi Qrupların üzvlərini seçmək məqsədi ilə ayrı-ayrı Öz-özünü Tənzimləmə («ÖT») görüşlərini təşkil edir. Hər bir İşçi Qrup aşağıdakı tərkibdə təşkil edilir:

- bir nəfər Əlaqələndirici;
- Qiymətləndiricilər – hər bir İşçi Qrupu üzrə bir və ya iki şəxs; və
- Ekspertlər – İşçi Qrupu üçün faktiki xidmətlər təqdim edən şəxslər.

Hər hansı səbəb üzündən (məlumatın olmaması və s.) qeydiyyatda alınmamış, lakin müzakirələrdə və prosesdə iştirak etmək arzusunda olan hər hansı bir təşkilat görüşlər keçirilənə qədər lazımi təşkilatı məlumatı ACİYF-ə təqdim etməklə qrupların iclaslarında iştirak edə bilər.

Seçim prosesinin səmərəli və maneəsiz idarə edilməsini təmin etmək məqsədi ilə, görüşlərin əlaqələndirilməsinə aid Təlimatlar və QHT-lərin öz-özünü seçim meyarı görüşlər keçirilənə qədər işlənib hazırlanır.

ACİYF Öz-özünü Tənzimləmə («ÖT») görüşlərini əlaqələndirəcək və ÖT görüşləri ərzində, proses üzrə ümumi anlamı təmin etmək məqsədi ilə aşağıdakı məsələləri açıqlayıb izah edəcək:

- bütün tərəflərin rolu və vəzifələri
- monitorinqin keçirilməli olduğu amillər
- bura aşağıda qeyd edilmişlər daxildir:
 - maliyyə sövdələşmələri və maliyyələşdirmə hədləri
 - monitorinqi aparan nümayəndələr, ACİYF və BP/BTC arasında münasibətlər
 - təcrübəvi cəhətlər – misal üçün, tikinti sahəsinə (TS) səfərlərin sayı üzrə məhdudiyyətlər
 - imkan və bacarıqların yaradılması təlimində iştirak etmək tələbi.

Şəffaf və demokratik seçim prosesi təmin etmək məqsədi ilə, hər bir iştirakçı QHT ACİYF tərəfindən təqdim edilmiş seçim meyarına əsasən qabaqcadan hazırlanmış səsvermə vərəqini doldurur və həmin vərəqi ÖT görüşündə şəffaf qutuya salır.

ACİYF səsləri QHT-lərin iştirakı ilə sayır və nəticələri elan edir. Ən çox səs toplayan QHT-lər seçdikləri Mövzu üzrə monitorinq tədbirlərini həmin Mövzu üzrə qeydiyyatda alınmış bütün QHT-lər adından həyata keçirir və həmin QHT-lərə hesabat təqdim edir. Eyni sayda səs toplamış QHT-lər arasında püşk atılır. Bu vasitə ilə yuxarıda qeyd edilmiş sayda olmaqla beş Mövzudan hər biri üçün monitorinqi aparan nümayəndələr seçilir.

İştirakçılar arasında maraqların toqquşmasına yol verməmək məqsədi ilə, BP-nin əməliyyat şirkəti olduğu Layihələrin maliyyə dəstəyi ilə işləri birbaşa və ya dolayısı ilə həyata keçirən QHT-lər monitoring tədbirlərinə qatıla bilməz, lakin onlar müzakirələrdə iştirak edib, müzakirələrə töfhələrini verə bilirlər.

İmkan və yaradılması

ACİYF-in təşəbbüsü ilə keçirilən monitoring prosesinə qatılan QHT-lər BP və müvafiq Layihələr haqqında məlumat alması və monitoringin aparılması və hesabatların tərtib edilməsi üzrə üzərlərinə düşən vəzifəni peşəkar səviyyədə yerinə yetirib tamamlamasına kömək etmək məqsədi ilə onlara təlim keçirilir. Prosesin məqsədi aşağıdakı vasitələr ilə uzun müddət üçün nəzərdə tutulmuş imkan və bacarıqların yaradılmasından ibarətdir:

- təlim (onlara işin yerinə yetirilməsi üçün üsul və vərdişlərin ası)
- 'fəaliyyət vasitəsi ilə öyrənmə' (monitoringın aparılması və hesabatların təqdim edilməsi üçün aşılınmış üsul və vərdişlərdən istifadə olunması)
- daimi təkmilləşdirmə (cavabların alınması və bunların gələcək monitoring tədbirlərinə tətbiqi)

Təlim prosesi İşçi Qruplarının üzvləri seçildikdən sonra başlanır. QHT-ləri təmsil edən 27 nəfər seçilmiş şəxs ACİYF tərəfindən təşkil olunan və BP və müvafiq Layihələr tərəfindən maliyyələşdirilən İmkan və Bacarıqların Yaradılması Təlimində iştirak edir., bu təlim kursları aşağıdakı mövzular üzrə daxili və kənar ehtiyatlar hesabına həyata keçiriləcəyi nəzərdə tutulur:

Kənar ehtiyatlar:

- Monitoring metodları
- Təftiş metodları
- Məlumatın təhlili/qiymətləndirilməsi
- Qruplarda Fəaliyyət və Planlaşdırma
- Layihələrin yazılması
- Layihələrin idarə olunması
- Layihələrin qiymətləndirilməsi/təhlili
- Hesabatların yazılması və təqdimatların aparılması üçün vərdişlər (bu iki mövzu üzrə təlim tədbirləri monitoring səfərləri keçirildikdən və məlumat toplandıqdan sonra həyata keçirilə bilər)
- İctimaiyyət ilə Münasibətlər üzrə metodologiya/kütləvi informasiya vasitələri üçün müsahibələr

Daxili ehtiyatlar:

- Region üzrə BP-nin fəaliyyəti və tətbiq etdiyi qaydalar
- HPBS-lər/TƏMÖHS-lər
- BTC boru kəməri layihəsinin gedişi
- BP/BTC-nin monitoring strategiyası və səviyyələri
- BP/BTC-nin SƏTƏM tələbləri və Fövqəladə Hallara/Neft Sızması Hallarına Qarşı Cavab Tədbirləri Planları
- BP/BTC-nin ətraf mühit və sosial sahə üzrə fəaliyyəti
- BP/BTC-nin əmək münasibətləri üzrə qaydaları
- BTC üzrə Torpaqların Ayrılması Proqramı
- BP üzrə Yerli Təmsilçilərin İstifadəsi Strategiyası
- Arxeoloji İrsin Qorunması

ACİYF tərəfindən təşkil olunan monitoring tədbirlərində iştirak etmək arzusunda olan bütün şəxslər yuxarıda qeyd edilən bütün təlim kurslarında iştirak etməlidirlər. Fəaliyyətləri ilə bağlı maliyyə dəstəyini almaq üçün onlar təlimi başa vurmalıdırlar.

İmkan və bacarıqların yaradılmasına aid olan əsas təlim kursları 2004-cü ilin iyun ayının sonuna qədər başa çatdırılmalıdır. Bəzi sahələr üzrə təlim monitoring fəaliyyəti ilə eyni zamanda aparıla bilər, lakin bütün təlimlər hesabat yazılana və təqdimat görüşləri keçirilənə qədər tamamlanmalıdır.

Vəzifələrin və öhdəliklərin təsviri

Təlim prosesi başa çatdırıldıqdan sonra hər bir İşçi Qrupa daxil olan QHT-lər (lazım gələrsə, ACİYF-in köməyi ilə) vəzifə və öhdəlikləri haqqında razılaşma əldə edirlər. Hər bir İşçi Qrupda: İşçi Qrupunun fəaliyyətini həyata keçirən bir Əlaqələndirici; bir və ya iki Qiymətləndirici; və Ekspertlər olur.

1. Əlaqələndirici.

İşçi Qrupu üzrə Əlaqələndirici:

- ACİYF ilə maliyyə/müqavilə münasibətlərini yaradır;
- İşçi Qrupu tərəfindən hazırlanan təklif/iş planının maliyyə və təcrübə parametrlərinə uyğun olmasını təmin edir;
- ACİYF tərəfindən təqdim edilən maliyyə vəsaitlərinin hansı qaydada bölüşdürülməyini İşçi Qrupu ilə razılaşdırır; və
- Aşağıda qeyd edilənlər vasitəsi ilə ayrı-ayrı Ekspertlərin birlikdə çalışmaları üçün şərait yaradır:
 - Hər hansı münasib tədbirləri və TS-nə səfərləri digər işçi qrupları ilə necə əlaqələndirməklə bağlı məsləhətlər verməklə
 - Bütün proqram ərzində İşçi Qrup, ACİYF və BTC/BP arasında səmərəli əlaqələrin mövcud olub qorunmasını təmin etməklə
 - İşçi Qrupu tərəfindən yüksək keyfiyyətli hesabatın tərtib edilməsini və qeydlərin təqdim olunması və tənzimlənməsi məqsədi ilə digər İşçi Qruplarına təqdim edilməsini təmin etməklə
 - Hesabat ictimaiyyətə təqdim edilməzdən öncə, hesabatın BP/BTC tərəfindən təhlil edilməsini və BP/BTC ilə razılaşdırılmasını təmin etməklə
 - Nəticələr haqqında daha çox QHT dairəsinə məlumat verilməsini təmin etməklə
 - Monitoring tədbirləri tamamlandıqdan sonra müvafiq tərəflərin qaldırılmış məsələlər ilə məşğul olmasını və mövcud problemləri çözmələrini təmin etməklə.

2. Qiymətləndirici (Qiymətləndiricilər)

İşçi Qrupu tərəfindən təlim zamanı öyrənilmiş vərdiş və metodların nə qədər yaxşı tətbiq olunması üzərində müşahidələr aparmaq və bu barədə İşçi Qrupuna məlumat təqdim etmək məqsədi ilə, hər bir İşçi Qrupundan bir və ya iki nəfər seçilərək, aşağıdakı tədbirləri həyata keçirir:

- bütün tələb, vəzifə və öhdəliklərin icrası və yerinə yetirilməsini təmin etmək
- təlim zamanı öyrəndikləri vərdiş və metodları nə qədər yaxşı tətbiq etdikləri barədə İşçi Qrupuna məlumat verəməklə

- Monitoring prosesinin sonunda müşahidə olunan fəaliyyət və nəticələr üzrə yekun hesabat hazırlamaqla bütün İşçi Qrupların üzvlərinin hamısının öyrəndiyi monitoringin aparılması və hesabat verilməsi prosesindən bəhrələnərək digərləri tərəfindən (BP və ya digər şirkətlər, hökumət orqanları, yaxud digər təşkilatları) gələcəkdə monitoringin aparılması standartlarının təkmilləşdirilməsini təmin etmək .
- Öyrənilməli olan hər hansı məqamları vurğulamaq və gələcək monitoring tədbirləri ilə əlaqədar tövsiyələr vermək.

Qiymətləndiricilər hər bir qrupun nüfuzlu üzvləri olurlar və bütün iştirakçılara monitoring prosesindən nəticələr çıxarmaq üçün kömək etməyə fəal marağ göstərməlidirlər. Əsas diqqət xoş məramlı və faydalı məsləhətlərə yönəldilməlidir: Qiymətləndiricilər təftişçi deyil, iş yoldaşlarıdır.

Bu vəzifədə çalışmaq marağı olan olan şəxslər könüllü olaraq bu vəzifəni icra edə bilər və ya aparıcı QHT müvafiq mövqeyə və sərəştəyə malik olan şəxslərdən bu vəzifəni üzvlərinə götürməyi xahiş edə bilər. Vacibdir ki, Qiymətləndiricilər vəzifələrinə əzmlə yanaşsınlar. Bir qrupda iki Qiymətləndiricinin olmasında üstünlük bundan ibarətdir ki, onlar biri-birinə bu vəzifədə dəstək vermək imkanına malik olurlar və onların təqdim etdiyi məlumat, bir nəfərin təqdim etdiyi məlumat ilə müqayisədə daha tutarlı və daha qərəzsiz görünər.

Qiymətləndiricilər QHT-lər ilə eyni təlim keçirlər ki, bunun nəticəsi olaraq onlar QHT-lər tərəfindən istifadə ediləcək fəaliyyət qaydalarını tam anlamış olurlar. Təlim çərçivəsində əldə edilmiş biliklərdən istifadə edərək, onlar tədbirləri həyata keçirən işçi qrupuna nəzarət edirlər.

Qiymətləndiricilər bilavasitə monitoring tədbirlərində iştirak etmirlər; onlar işləri müşahidə edir və monitoring prosesinin sonunda həyata keçirilmiş tədbirlər və müşahidə olunmuş nəticələr barəsində ümumi məlumat təqdim edirlər.

Bu metod monitoring tədbirlərinin keyfiyyəti və əldə edilən nəticələrin daimi təkmilləşdirilməsini təşviq etdir.

3. Ekspertlər.

Hər bir İşçi Qrupun Ekspertləri monitoringi aşağıda müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirirlər:

- Hər bir mövzu üzrə monitoring ediləcək məsələlərin əhatə dairəsi
- Monitoring aparılmasında təlim zamanı öyrənilmiş hansı metodların istifadə olunacağı barəsində məsləhətlərin verilməsi
- Monitoring əhatə etdiyi coğrafi ərazi haqqında məsləhətlərin verilməsi
- İş planı və layihə təklifinin hazırlanması – müfəssəl planlaşdırma, iş yerlərinə səfərlərin cədvəli, məlumatın qiymətləndirilməsi
- İş planı/monitoring təklifinin ACİYF və BP/BTC ilə razılaşdırılması
- Monitoringin aparılması və məlumatların qiymətləndirilməsi
- hesabatın/tövsiyələrin hazırlanması və qeydlərin alınması və müxtəlif sənədlərin uzlaşdırılması məqsədi ilə hesabatın/tövsiyələrin digər İşçi Qruplara təqdim olunması
- hesabat ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmazdan öncə, hesabatın təhlili və hesabatın və tövsiyələrin tədbirlərin BP/BTC ilə razılaşdırılması

- nəticələrin daha geniş QHT dairəsinə çatdırılması
- müvafiq məsələlər üzrə monitoring işləri tamamlandıqdan sonra, münasib tərəflərin həyata keçirdikləri tədbirlərin davamı

Monitoring Təklifi/Planın Hazırlanması

İşçi Qrupu özünün Mövzusunda aid olan təklif/planlaşdırma sənədini hazırlayır. Fəaliyyətin əlaqələndirilməsi və səmərəli qaydada idarə olunması məqsədi ilə onlar sözügedən sənədlə əlaqədar qeydlər əldə etmək üçün sənədi müxtəlif mövzular üzrə çalışan digər QHT-lərə təqdim edirlər. Aparıcı təşkilat qrupun adından çıxış edərək, təklifi ACİYF-nə təqdim edir. Qeyd: aparıcı təşkilat və təklif, yalnız aparıcı QHT-nı deyil, İşçi Qrupuna daxil olan bütün QHT-ləri təmsil etmiş olur.

Təklif/iş planı ACİYF ilə BP/BTC arasında razılaşdırılmış və İşçi Qruplarının təşkil edilməsindən sonra QHT-lərə təqdim edilmiş monitoring ilə əlaqədar olan müəyyən hüdudlarda tərtib ediləcək (tikinti işlərinin aparıldığı yerlərə səfərlərin sayı, büdcə, və s.) Təklif/iş planı aşağıdakı bəndlərə dair şərtləri əhatə etməlidir:

- Hər bir üzvün vəzifələri və öhdəlikləri
- Monitoringin əhatə edəcəyi coğrafi ərazi
- Monitoringi aparmaq üçün metodologiyanın təsviri
- İşlərin aparıldığı yerlərə səfərlərin/BP/BTC ilə görüşlərin/tədbirlərin cədvəli
- Büdcə, və s.

ACİYF və BP/BTC :

- Təkliflər/iş planları maliyyə və təcrübə parametrlərinə uyğun olmasını təmin etmək,
- TS-nə hər hansı səfərlərin hansı qaydada əlaqələndirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bütün təklifləri/iş planlarını qəbul edir.

Hər bir İşçi Qrupu tərəfindən təqdim edilmiş təklif/iş planı təhlil edildikdən və lazım olduqda, təklif edilmiş əlavə və dəyişikliklər aparıldıqdan sonra, ACİYF hər bir İşçi Qrupu üzrə aparıcı üzvün/Əlaqələndiricinin təşkilatı ilə müqavilə bağlayır.

Aparıcı üzv aşağıdakılar üçün məsuliyyət daşıyır:

- ACİYF tərəfindən təqdim edilən maliyyə vəsaitlərinin hecə bölüşdürülməsini İşçi Qrupu ilə razılaşdırır; və
- ayrı-ayrı fərdlərə işi yerinə yetirmək üçün şərait yaratmaq məqsədi ilə qrupda çalışma mühiti yaradır.

Monitoringin aparılması və nəticələrin elan olunması

Sənəd razılaşdırıldıqdan sonra, İşçi Qrupu Qiymətləndiricilərin müşahidəsi ilə və lazım gələrsə, ACİYF tərəfindən verilən məsləhətlərə əməl etməklə özünün monitoring tədbirlərini həyata keçirir – müfəssəl planlaşdırma, işlərin aparıldığı yerlərə səfərlər, məlumatın təhlili.

Hesabatların tərtib olunması və təqdimat vərdişlərinə həsr edilmiş təlim keçirilməmişdirsə, İşçi Qrupu özünün mövzusu üzrə digər QHT-lərin müzakirəsi və qeydlərin alınması üçün təqdim ediləcək hesabatı hazırlamazdan öncə, müvafiq təlim alır.

Ekspertlər özlərinin hesabatını və/və ya təqdimatını hər bir iş planına uyğun olaraq hazırlayırlar və İşçi Qrupu daxilində razılaşdırırlar.

Hesabata dair ümumi razılaşma əldə edildikdən sonra, məlumatın dəqiq olmasını təmin etmək məqsədi ilə hesabat, qeydlərin alınması üçün ACİYF və BP/BTC-yə təqdim olunur və bununla BP/BTC-yə imkan yaradır ki, hər hansı tənqid, müraciət yaxud tövsiyələrə cavab verə bilsin.

BP/BTC hesabat, təqdimat və tövsiyələr üzrə cavabını təqdim edir.

İşçi Qrup ilə BP/BTC arasında hesabat, təhlil və tövsiyələrə münasibətdə fikir ayrılıqları mövcud olarsa, ACİYF, hesabatın qiymətləndirilməsini aparmaq və müşahidə və təhlil nəticələrinin ən peşəkar səviyyədə təqdim edilməsini təmin etmək işinə yardımçı olmaq məqsədi ilə hesabatı müstəqil səriştəli, qərəzsiz beynəlxalq, yaxud yerli təşkilata təqdim edir.

Hər bir Mövzu üzrə monitoring nəticələri, BP/BTC-nin cavabları və qiymətləndiricinin hesabatı müvafiq işçi qrupunu seçmiş QHT-lərə təqdim olunur. Monitoring hesabatı üzrə QHT-lərin qeydləri, BP/BTC-nin cavabları və qiymətləndiricinin qeydləri əldə edildikdən sonra, monitoring qrupları hesabatı/təqdimatı geniş ictimaiyyətin diqqətinə çatdırırlar.

Hər bir Mövzuya aid olmaqla İşçi Qrupuna daxil olan bütün QHT-lər ilə müzakirə görüşü keçirilir və Qiymətləndiricilər monitoring işlərinin nə qədər yaxşı yerinə yetirilməsi haqqında İş Qrupunun üzvlərinə məlumat təqdim edirlər.

Beş Mövzu üzrə monitoring tədbirlərinin nəticələrinə əsasən ACİYF yekun hesabat tərtib edir, həmin hesabatı monitoringi aparan nümayəndələr, BP/BTC və lazım gələrsə, müstəqil təşkilat ilə birlikdə təhlil edir və razılaşdırır, monitoringi aparan nümayəndələrin və BP/BTC-nin iştirakı ilə hesabatı/ tövsiyələri geniş ictimaiyyətin diqqətinə çatdırır.